N:r 7.
Juli 1922.

Pris 75 öre.

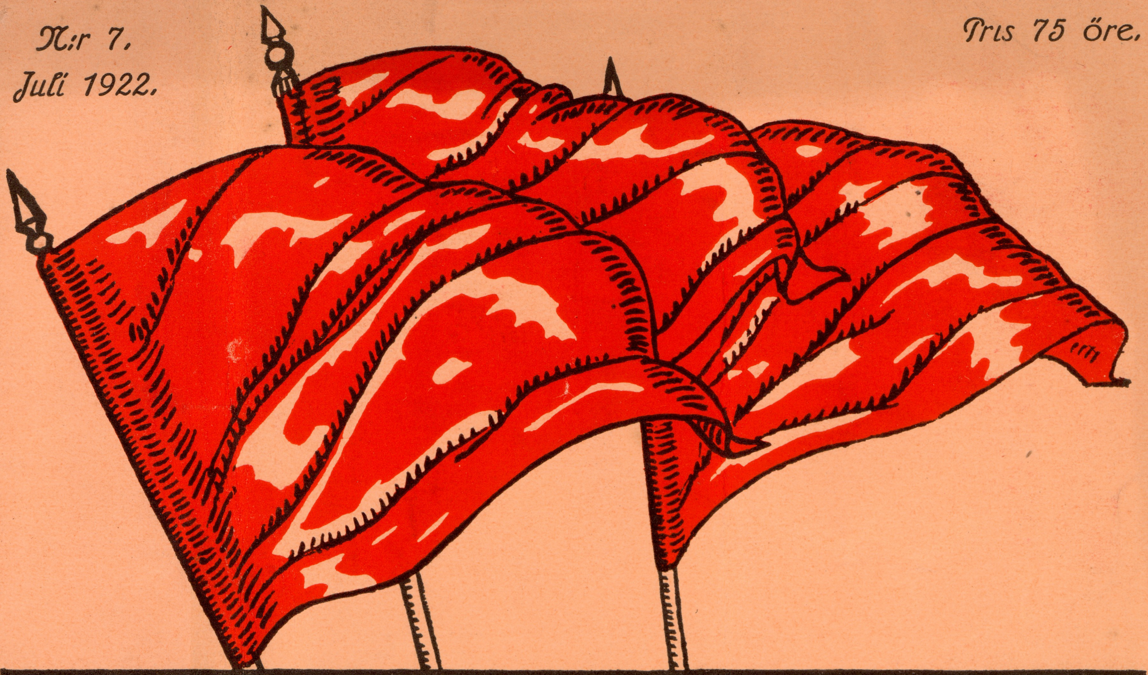

RÖDA FANOR

TIDSKRIFT FÖR LITTERATUR, STATS- OCH SAMHÄLLSKRITIK

INNEHÅLL:

Gustav Åström: *Georg Brandes och individualismen.*

Karl Peter: *Är Världsrevolutionen ännu möjlig?*

En fransk anarkist, André Colomer, om syndikalismen.

G. H:son Holmberg: *Huru Sverges jord från äldsta tider varit fördelad.*

M. Nettlau: *Om Bakunins s. k. "bikt" till tsar Nicolaus I, år 1851.*

Englands frihetsskald, Shelley.

Prolus: *En återblick på den svenska proletärdiktningen.*

Resolutioner och dokument.

Utgiven av:
Sverges Ungsocialistiska parti.

Författarna svara själva
för sina artiklar.

RÖDA FANOR Juli 1922
Red.: C. J. BJÖRKLUND

Georg Brandes och individualismen.

För Röda Fanor av GUSTAV ÅSTRÖM.

***

En mängd artiklar om Georg Brandes och hans författarskap har skrivits med anledning av hans åttioårsdag i febr. i år. Allmänt har man framhållit hans eminenta betydelse för nordisk kultur, hur han blev den store européen och väckaren, som satte problem under debatt. Man har påvisat hur han i tusen fåror ledde världskulturens flöden in i de försoffade och efterblivna nordiska länderna, hur han blev nedrivaren, men även den, som byggde nytt, gav eggelser och idéer. De frihetstankar, som han lade till grund för sitt författarskap och ännu ej uppgivit trots deras låga kurs, har man dock ej ägnat någon större uppmärksamhet, då det helt säkert ej är opportunt i vår partibundna tid att tala och skriva om den oinskränkta individualismen. Georg Brandes är nämligen obotlig individualist och fiende till allt statligt förtryck. Han fasthåller alltjämt vid den liberala individualismen, vars siste store representant han blivit.

Han sammanträffade under en av sina resor med liberalismens stormän Stuart Mill, Taine och Renan och man skulle således kunna säga, att det var en slags successio apostolica, som härmed ägde rum. Det var liberalismens ledande män från liberalismens storhetstid, vilka här mötte den man, som skulle bli lärare av deras idéer under motgångens olyckliga tidevarv. Redan innan han lämnat Paris utbröt det fransk-tyska kriget och därmed inleddes Bismarcks järn- och blodregim, som medförde allmän militärautokrati och fick sin upplösning i världskrigets blodiga drama.

När Brandes trädde upp på katedern var det således en gången tids idéer, som han förkunnade. De ägde dock nyhetens behag och värde just då i norden och beteckna utgångspunkten för en allmän frihetsrörelse inom Skandinaviens tre länder.

Han framträdde som den stolta, oavhängiga individualist han alltid sedan varit och hävdade individens rätt att trotsa de lagar, som hindra människan att utveckla sig i sin ursprungliga särart. Mot den allmänna moralen och det religiösa bedrägeriet slungade han sina åskviggar. Oerhört uppseende väckte det, då han från universitetskatedern förklarade sig vara fritänkare. Och för en man i hans ställning betydde denna handling vid detta tillfälle utomordentligt mycket, ty han satte hela sin vetenskapliga karriär på spel.

Avsikten med de föreläsningar han påbörjade under 1870-talet var säkert inte att göra några framstående diktare kända i Danmark, utan han ville skapa ett nytt, föryngrat hemland, som stod på jämnhöjd med samtidens allmänna kultur. Och det var friheten, i liberal-individualistisk mening, som löpte lik en röd tråd genom hela föreläsningsserien. Hovedstrømningerne voro framför allt frihetsströmningarna, som blivit utestängda från Danmark. I inledningen till sitt mästerverk Hovedstrømninger i det 19 Aarhundredes Literatur skriver han att »den der fæster øjet paa Hovedstrømningerne i Literaturen opdager, at Bevægelserne lader sig føre tilbage til én stor Hovedrytme med dens Ebbe og Flod: den gradvise Synken og Forsvinden af det foregaaende Aarhundredes Følelses- og Tankeliv og Fremskridtsideernes Tilbagevenden i nye, stedse højere stigende Bølger.* Det var således icke Chateaubriand, Madame Stael, Obermann eller någon annan av emigranttidens diktare, som Brandes ville framföra för dansk publik, utan han avsåg att ge uttryck åt de frihetsidéer, som fyllde hans sinne. Överallt där det individuella frihetskravet kringskäres, brottet må utföras av en autokratisk eller demokratisk stat, det må ske i ett stort eller litet land, där lågar Brandes harm läsaren till mötes.

Man får icke den rätta uppfattningen av Hovedstrømningerne, om man förbiser, att författarens avsikt varit att bryta väg för liberalismens individualism. Han frågar på ett ställe: »Mon icke Betingelsen for et Fremskridt paany vilde være den, at Søsemet atter blev Frihed: Aandsfrihed, at man istemmede: vil vil den frie Tanke og den frie Humanitet. Det vil da ikke nytte, at man svarer: »Hvad raaber I paa Frihed, I har jo al den, I kan ønske!» og man mener den politiske Frihed Man vil ikke erklære sig tilfreds med den — Hovedarbejdet vil blive gennem en Mangfoldighed av Kanaler at lede de Strømninger, som har deres Udspring i Revolutionen og Fremskridtsideerne, herind og at stanse Reaktionen paa alla de Punkter, hvor dens Opgave historisk er endt».

---

* Kurs. av oss.

Överallt i Georg Brandes produktion påträffar man hans kärlek till friheten och hans misstro beträffande alla partigrupperingar och det är betecknande för Brandes uppfattning om det politiska arbetet, att han icke politiskt har arbetat för att driva sina idéer igenom. Han har icke heller visat någon sympati för socialdemokratiens strävanden, ty han ser i kollektivismen en fiende till den individuella friheten. Det är säkert enligt hans mening rätt likgiltigt om statsmakten är aristokratisk, plutokratisk eller demokratisk, ty den enas förtryck kan vara lika outhärdligt för individen som den andras. Den demokratiska statsmaktens ingrepp på privatlivets helgade områden är för Brandes synnerligen förhatligt och om frihetssinnet består i att följa demokratien i stort och smått, då är Brandes en ärkereaktionär.

Med den individualistiska uppfattning, som Georg Brandes företräder, är det icke underligt att det blev han, som upptäckte Friedrich Nietzsche. Georg Brandes första skrift om Nietzsche utkom 1889 och hade den betecknande titeln: »Friedrich Nietzsche, en Afhandling om aristokratisk Radikalisme.» Hur nära den tyske tänkarens åsikter överensstämde med Brandes egna är icke lätt att avgöra med ledning av vad Brandes skrivit, men nog förefaller det som om överensstämmelsen måste ha funnits på alla väsentliga punkter. Särskilt synes det som om Brandes gripits starkt av Nietzsches uppfattning av moralen.

Den bild av Nietzsche, som Brandes skapat, överträffar allt, som skrivits om den store individualisten. Det är svårt att förstå Nietzsches verk, om man icke först läst hans geniala uttolkare och ingen kan förneka, att Brandes Nietzscheporträtt är verkligt, levande. Är det den verklige Nietzsche? frågar man kanske. Härvidlag kan svaras, att ingen ägt större förutsättningar än Brandes att uppleva den radikale aristokraten och individualisten och man har en känsla av att Brandes sympatiskt-intuitivt gripit det väsentliga hos honom.

Mot den anarkistiska individualismen ställer sig Brandes långt mer sympatisk än mot kollektivismen. Medan Marx pretentiösa djupsinne och obegriplighet verkar frånstötande på honom, har han med djup förståelse skildrat Lasalle och Krapotkin, den förre aristokratisk individualist och den senare anarkist. Och Brandes sympati för Krapotkin är naturlig och följdriktig, en konsekvens av hans egen liberala individualism. Mellan Brandes och Krapotkins individualism är en grad — och icke väsensskiljaktighet. Den individuella anarkismen är liberalismens ofrånkomliga konsekvens. Anarkismen förhåller sig mot socialismen som tes mot antites, även om de båda rörelserna mötas i samhällskritiken.

Brandes kommer som frihetskämpe att i många avseenden närma sig anarkismen, även om han ställer sig mycket kritisk mot alla konstruktioner av framtida lyckosamhällen. I ett avseende överensstämmer hans uppfattning helt med anarkismens, nämligen däri, att enligt hans mening förverkligas friheten endast därigenom att individerna bli fria. Och att han inte ser någon frihetens daggryning i demokratiens segertåg är säkert. »Det er den store Enkelte, hvis Værd, hvis Selvherlighed det gælder om at betone paany i en Tidsalder, hvor al Fremskridtbegejstring har Ordet Omnibus — for alle! — til Løsen og hvis Fremskridtsmænds rette Vaabenbillede Omnibus'en er.»

Naturligtvis har Georg Brandes

blivit betecknad som en ärkereaktionär av den förenade vänstern. Han är en ensam man, men han är icke och kommer icke att bli en reaktionär, utan står alltjämt i främsta ledet bland frihetens förkämpar. Hans namn kommer i framtiden att nämnas samman med alla tiders största individualisters, Leonardo da Vinzi, Giordano Bruno, Spinoza, Voltaire, Shelley, Stuart Mill. Hans livsverk har redan vägts på tidens våg och befunnits äkta.

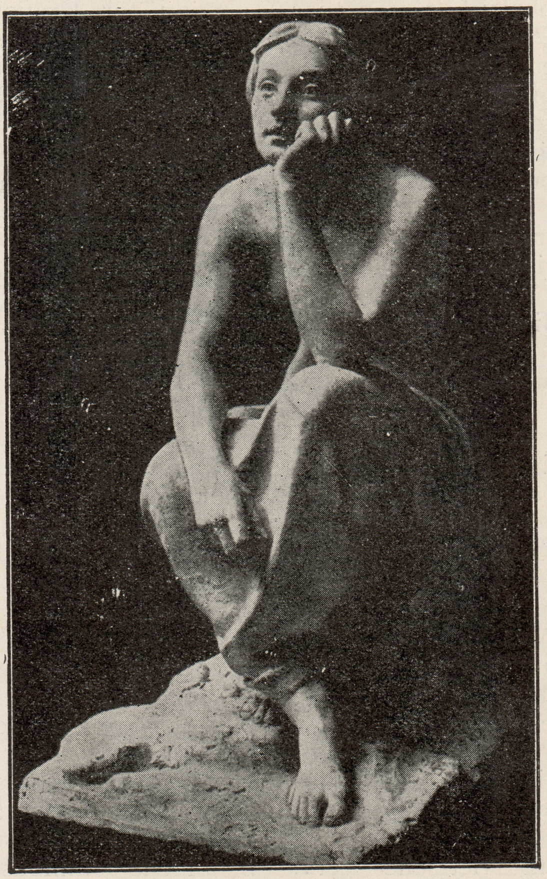

LÄNGTAN.

Är världsrevolutionen ännu möjlig?

För Röda Fanor av KARL PETER, Wien.

***

Ja. Mer än någonsin. Vi vilja därför anföra ett och annat till bekräftelse på vårt påstående.

Ett av de olyckligaste misstag Rysslands bolsjeviker begått, var det att de trodde sig tvungna att göra revolutionen. Detta misstag förorsakade att man talade såväl i Ryssland som i Europa om en världsrevolution, som man måste »organisera» eller åtminstone framkalla. I sin vidare konsekvens förorsakade detta misstag att man gjorde motståndarna uppmärksamma på revolutionens förefintlighet och lämnades dem i själva verket ett försvarsmedel genom den revolutionära rörelsens felaktiga taktik.

Om vi besvara frågan, som på samma gång kan uttrycka hopp och oro, med ett kort ja, så tänka vi närmast blott på den tekniska processen av en hela världen omfattande social ombildning. Icke på det sakliga faktum själv att revolutionen är närvarande utan på den synbara rörelsen, som i sin verkan är i stånd att även till det yttre förändra världsbilden.

I ett tal, som han nyligen hållit, säger Trotzki att det redan lyckats kapitalismen att hämta sig. Följaktligen hade världskapitalismen gentemot världsrevolutionen ett försprång. Vi vilja icke instämma i Trotzkis förklaring i den form han givit den. Världskapitalismen har blott så tillvida lyckats att staterna visavi den ryska revolutionens stat visa överövergående mer kraft. Men i mycket starkare grad är världskapitalismen underlägsen den världsrevolution, som skapar sig icke någon ny stat eller extra gestaltning men anpassar sig till alla delar hela den sociala organismen. Världsrevolutionen är icke blott tillstädes utan den är, efter som före, starkare än världskapitalismen.

Det gör oss hjärtligt ont att Rysslands regerande socialister äro socialdemokrater och icke anarkister. Ty vi känna bland dem icke blott förstuckna skriftkloka och mekaniserade schematiker utan även män av rang och elegant stil. Vore dessa män anarkister, alltså upphöjda människor, så skulle de bland de många nyttiga och oanvändbara sovjetinstituten kanske ha reserverat även en liten plats, ett ställe, varest man i all ro registrerar och samlar världspolitikens, världshushållets och det andliga livets samtliga resultat. Sålunda ett slags forskningsinstitut för den sociala revolutionen skulle ha levererat en mängd förvånande data och eljest användbart stoff. Närmast bevisen att världskapitalismen ännu icke lyckats hämta sig.

Låt oss aldrig lämna ur sikte: världsrevolutionen är tillstädes.

En general Russki, som i dimmiga marsdagar hade tvingat tsar Nikolaj i Brest-Litovsk att abdikera, var t. ex. en av dem, vilka fört världsrevolutionens penna. Han var icke mycket klokare än de som kommo efter honom. I tsarens luxiösa hovtåg mälde sig den sociala världsrevolutionen första gången. Allt vad ögon hade och ville se, har sett den våren 1917. Sedan denna marsdag står världsrevolutionen ständigt vid posten och med sina rötter så djupt inväxt i livet att man lugnt kan säga: i hela maskineriet finns blott en kraft som ger den vita rasens liv innehåll och verv och den är revolutionen. Den skapande revolutionen uppnådde på alla områden den dominerande zonen.

Världspolitikerna hålla ännu fast vid att de skola uppfinna något universalmedikament, varigenom de och deras stater, system och riktningar skola kunna pånyttfödas på något sätt och redan griper revolutionen med sina jättearmar bakifrån in i händelserna.

Alltid fanns det tänkare och konstnärer som i sina uppenbarelser kunde förkunna det kommande. Låt oss icke bedåras av en åt döden vigd förvärvsintellektualitets ord och gester. Lärde och konstnärer av den kapitalistiska epoken kunna väl undervisa oss i detalj i sina fack men de förmå icke genomföra ledarmänniskans mission; den allmänna blicken över livets helhet kunna de icke ge oss.

Se vi åter på den nya tankens och den nya konstens stormande rebeller. Vi måste i deras handlingar ofta stöta på otillräckligheten i det praktiska genomförandet. Vår nya tids måleri, musik, litteratur och filosofi är i vardande; bättre sagt, målare, musici och tänkare, såsom nya människotyper, äro i vardande, toner, färger och själsrörelser äro gamla såsom vår värld. Icke ett nytt skapande blir av revolutionen utfört utan nya människor. Och allt detta nya har en källa och en bestämmelse. Den härrör från revolutionen och styr mot revolutionen.

Det är föga övertygande att världsrevolutionen är i antågande, om vi blott kunna anföra som bevis det redan fullständigt rebellerade ande- och känslolivet. Sakförhållandet självt att dessa den mänskliga tillvarons viktigaste delar till sitt väsen redan tillhöra revolutionen är självklart fullt tillfredsställande. Saken själv, revolutionen nämligen. Men är det icke tillräckligt att göra klart för folk, som tidigare flammade upp av militära och nu av rent ekonomiska händelser och vänta revolutionens seger, att de revolutionerande huvudena och hjärtana ha avgörandet, att de äro långt viktigare än en röd härorganisation eller ock »med makt tagna» fabriker eller än så fiffigt använd statskonst eller ett socialistiskt parti.

Den kapitalistiska världsordningens sönderfallande försiggår ryckvis. Efter försvinnandet av de gamla soldatmonarkiernas militärmakt, torde de kapitalistiska europeérna sätta sitt hopp till det västeuropeisk-demokratiska soldatväldets hållbarhet.

I de dagar, då vi skriva dessa rader, börjar historiens känslolösa hammare att hamra på demokratins pansarplattor. Washington var i sin omedelbara iscensättning en komedi. Skälen som föranledde komedin äro dock blodigt allvarliga. Icke blott den av krigskostnaderna skakade finansmakten i västerns demokrati vill avskudda den demokratiska militarismen utan även det arbetande folket i Västeuropa och i Amerika.

Parallellt med den demokratiska militarismens och segerns sammanstörtning sönderfaller den politiska demokratin. Den rätt tvivelaktiga och provisoriska diktaturen i Frankrike, England, Italien och Amerika lyssnar med hjärtklappning, när dess stund slutligen skall slå. Inom kort skall den nödgas säga detsamma som greve Tisza måste säga vid den ungerska riksdagens sista sammanträde i oktober 1918: segern ha vi förlorat!

Alla nationers, skikts, klassers oerhörda och aldrig anade förarmning följer kapitalismens militäriska och politiska förfall och barrikaderar vägen för världsekonomin: — även om ett sådant underting som ekonomisk domokrati skulle fördras i verkligheten kunde den icke förflytta sig på sammanstörtningens väglösa pinoväg.

Tyskland, Österrike, Tjeckoslovakien, Rumänien, Jugoslavien, Polen, alla vilja åstadkomma en korrigerad och jungfrulig form av västeuropas demokrati. Men även dessa milda och välklingande demokratier visa sig som en fullständigt innehållslös ryggtäckning för den stora kapitalistiska villervallan.

De uppblåsta politiska och sociala figurerna i vår epoks stora och oavbrutna omläggning äro döda fågelskrämmor. Vem imponerar den oratoriske triumfatorn Briand? vem den solide Lloyd George? vem den sfinslike Stinnes eller det återuppbyggande himmelska sändebudet Rathenau?

Men vi vilja icke förtiga vad vi känna, då vi tänka på den nuvarande kapitalismens storheter. Det kunde hända att alla dessa, raskt framtrollade storheter, till följd av deras saks belastade nöd, falla utan att deras sak måste störta med dem. Ännu kunde en kapitalism räddas, om de själva icke hade fullständigt misskrediterat kapitalismens kraftigaste stöd. De förnekade tron på möjligheten av kapitalismens upprättande.

Alltid var tron på kapitalismen starkare än den själv. Harding, Northcliffe, Wells, Stinnes, Danunzio, Horthy, Briand, Massaryk, de ha förstört tron på sin sak.

Med en dollar om dagen kan Chicagos arbetsslav med knapp nöd rädda sig från hunger och köld. Med en dollar om dagen kan Chicago-jobbaren i Berlin, Hamburg, München, Warschau eller Wien föra ett rätt yppigt och exklusivt liv. Valutaraseriet är en av de vågslag, varunder kapitalismens spillror skola försvinna. Valutavansinnet i Medeleuropa, arbetslösheten i västern, massdöden vid Wolga, de äro följeslagarna i demokratins och kapitalismens dödståg.

*

Vi erkänna öppet: världskapitalismen skulle behöva en man. En enda med huvud och hjärta och Europas elände skulle kunna inom fem år ledas över till ett tillstånd liknande förhållandena före kriget. Revolutionen skall en gång med tacksamhet kvittera den historiska skickelsen att denne ende man icke ville följa mordets och lasternas system. Det ligger något av Nemesis i ödet. Icke rabiata makttyranner och tänkande viljemänniskor ha skördat krig och seger utan soldater, vilka aldrig luktat krutrök; parlamentslejon, vilka ha förlorat tänderna; bankdirektörer, advokater och journalister är det som regera världen; folk som ur islossningens dånande larm blott läsa ut geschäft, regeringsfåtöljer och sensationsintervjuer. De starka vänta på glansfullare dagar. Men likväl: hur skall och hur kan den sociala världsrevolutionens förnyade rörelse uppstå? På denna fråga vilja vi hämta svaret helt enkelt från världsläget. Frankrikes, Englands och Amerikas arbetare, liksom arbetarna i de neutrala länderna (alla betecknas i de besegrade länderna betecknande som »valutastarka» länder), se att deras allmänna levnadsstandard sjunker ned till de andra folkens livsläge långsamt men säkert. Erkännandet av att soldaten vid fronten blott hade att välja mellan hjältedöden eller militärrevolution gav stöten till novemberrevolutionen 1918. Erkännandet att regeringarna och världspolitiken av i dag är oförmögen att regera, skall stärka viljan till världsrevolutionen i Västeuropa och Amerika.

Balansen visar å ena sidan den fullständiga odugligheten, general Russkis i alla möjliga gestalter. Världsledartyperna, vilka icke ha någon aning om vad de driva och vart de driva. Män, vilka vilja göra historia och vilka slukas av historiens små episoder. Däremot visar den andra sidan av vågen historien själv. Verklighetens argumenter, som icke kunna ljuga och icke vilja ljuga och icke behöva ljuga, emedan de äro starka. Den förlorade tron på kapitalismen är motståndarens största förlust. En mänsklighet kan icke existera en timme utan tro. Om vår generation irrar omkring i ett rum utan tro, så betyder det blott att vår generation är utan mänsklighet. Från kapitalismens vantro, genom tvivlets tomma ödemark släpar sig vårt sjuka liv över till tron på en den sociala revolutionen. Det går långsamt. Men av de två huvudvillkoren för frihetskampen har världen redan uppfyllt det ena. De två huvudvillkoren äro 1) erkännandet att man icke längre kan fördra nöden och 2) tron att den sociala revolutionen kan och vill hjälpa. Den ena är redan i uppfyllelse. Erkännandet att man icke längre kan uthärda, är ett slags linje. Först erkände skyttegravsparias i Ryssland, Österrike och Tyskland det. Efter hand förvärvade sig denna förtvivlade uppfattning arbetarna, bönderna, intelligensen, kvinnorna, kön och klasser ha redan i brokigt virrvarr kommit till denna yttersta gräns. Nu komma länder och områden, dessa avgränsningar som för 1—2 år sedan ännu kände sig skyddade inom sina gränser för förarmningen. Vem skulle då efter tsardömets fall ha trott på att den preussisk-tyska kamarillan skulle dela Petersburgs öde? Vem skulle för två år sedan ha trott att Brooklyn, Filadelfia, Köpenhamn, Liverpool eller Milano måste delta i Wiens, Budapests eller Warschaus gräsliga elände? De ha nått linjen. Vid denna nära tidpunkt, då till förtvivlan skall sälla sig tron på revolutionens uppbyggande makt, börjar revolutionens nya tempo. Vi kunna icke utpeka dag och stund när det skall börja, men på vilken tid och plats början äger rum är likgiltigt. I vår tid skall den gå av stapeln. Allt beror egentligen av oss. Revolutionen kan vänta, tills kapitalismens odouglighet blir demonstrerad för alla levande människor ad oculus.

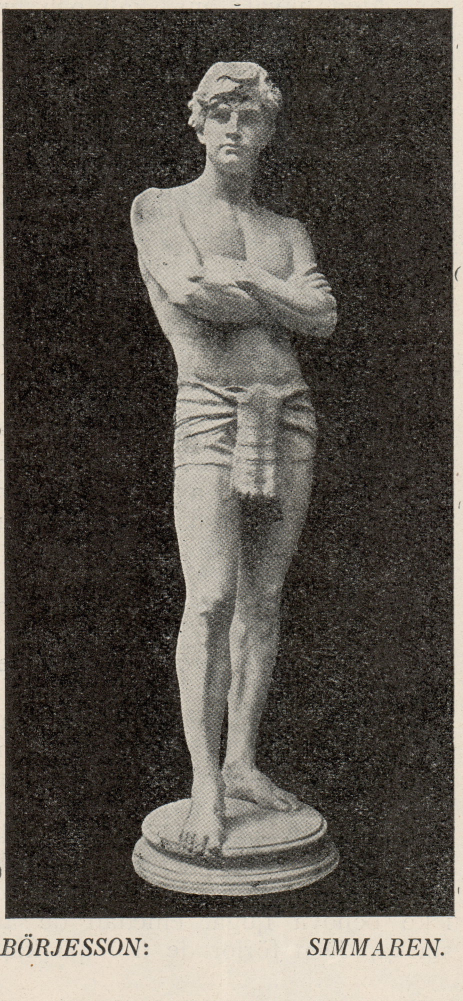

BÖRJESSON: SIMMAREN.

Dagligen ökas dessa seende människor. I varje världshändelse visar sig klart att verkligheten är den, varpå vi häntytt. Den enda dugliga drivkraften är revolutionen. Den är den hos oss djupt förborgade levnadslusten och levnadsförnuftet, det psykiska och fysiologiska elementet, som är så starkt att från den återstudsa alla självlögner. Den kan icke undkommas. Världsrevolutionen kan icke komma men den måste komma och den skall komma. Den synes som en nydaning; och vi tro att, såsom smärta och dödsångest uppfostrat skyttegravsfolket till besinningfulla och positiva människor, även nöd och besvikelse skola verka som uppfostrare på vår tynande generation. Den skall erkänna och använda revolutionens alltomfattande väsen icke blott på detaljer utan på hela livet.

Till sist ännu en sak: den bolsjevikiska anstormningens plötslighet och oböjliga väsen på västern, provocerade motvärn även bland de européer, vilka icke vilja vara några kontrarevolutionärer. Den stora massan av dessa icke viljande kontrarevolutionärer ha kommit till skiljovägen. »Freden» och »segern» ha kurerat dem. För två år sedan hade kapitalismen ännu spontana mängder av nationalister vilka ville gripa till vapen mot »den bolsjevikiska faran». År 1921 har den blott mer betalade och tvingade vapendragare; år 1922 skall den stå där ännu fattigare. Revolutionen kan vänta; och världsledarnas gärningar arbeta för den. För någon månad sedan drogo utsvultna män och kvinnor genom Wiens boulevarder. De stormade kaféerna, de eleganta hotellen, varest jobbarna leva i sus och dus. De ville icke röva och plundra, blott visa sig. Den elegant förarmade medelklassen såg på dessa stormtåg lika förstående som f. d. rentiern, de frysande lärde, de små hantverkarna och affärsmännen. För dem var det icke mer »bolsjevikhorder», icke heller för polisen. Intet skott föll och flertalet av polismännen såg med allvarliga blickar på den förbittrade brokiga mängden av Floridorfs fabriksarbetare och kvinnor...

En fransk Anarkist, André Colomer, om Syndikalismen.

»Syndikalismen är icke en doktrin. Den är icke sig själv nog.»

Det är skälet varför kommunistpartiet gör anspråk på att dirigera arbetarrörelsen.

Nej, syndikalismen är icke en doktrin. Och det är just på grund därav som anarkisten, som jag är syndikalist. Förlitande mig på det individuella medvetandet, på den individuella viljan, på det individuella arbetet för den gemensamma harmonins förverkligande; förnekare av all högsta auktoritet på det andliga såväl som på det materiella området, motståndare till all fixerad och påtvingad lag ser jag i syndikalismen varken ett mål eller ett ideal. Den är enbart det bästa av de aktuella medlen för att sätta individerna i stånd att bryta de orörliga formerna och att organisera sin fria vilja.

»Syndikalismen är icke i allt sig själv nog.» Ögonskenligen emedan den icke är tillräcklig för mig. Det vore lika absurt att påstå det syndikalismen innehåller all individuell möjlighet som att lämna all makt till arbetsinstrumentet, till maskinen, till mekaniken, till även vetenskapen. Redskapet, drivhjulet, de fysiska och kemiska lagarna äro blott skapelser av människan. Födda av människornas behov, modifieras de enligt de olika epokerna för att tjäna människan. Det är emedan jag praktiskt erfarit nyttan av medicinen som jag erkänner medicinens föreskrifter. Men den dag då den medicinska vetenskapen genom tilläventyrs religiösa eller politiska inflytanden gör anspråk på att kunna pålägga mig lagar i strid mot min hälsa, skulle jag icke dröja att revoltera mot henne.

Det vetenskapliga framsteget är för övrigt endast summan av en mängd individuella revolter mot den vetenskapliga auktoriteten. Det är individernas självbevarelse- eller försvarsinstinkt som vidmakthåller vårt gemensamma arv av metodisk kunskap.

Det är icke annorlunda vad beträffar syndikalismen. Vad angår social ekonomi är syndikalismen i jämförelse med socialismen vad kemin är visavi den gamla alkemin. Man har berövat de praktiska fenomenen allt mystiskt inflytande. Man konstaterar forskningsmedlen, de experimentella villkoren utanför all ideologi och religiositet. Man vill icke mer blanda samman den politiska doktrinen med de sociala fakta än teologin med molekylärföreningar.

Idealet ligger icke mer i en arbetsbörs än i en experimentators provrör. Men det finns idéer i en militants hjärna såväl som i en lärds. Och varje militant liksom varje lärd främjar någon ny sak som kommer från honom, från hans ansträngning, från hans strid med fakta, från hans förhoppning att förbättra genom sin egen erfarenhet och till nytta för de lidande som äro för honom kära, hans samtids lycka på samma gång som hans egen.

Syndikalismen är sig själv nog för vissa revolutionära syndikalister.

På vad sätt är den dem tillräcklig. Nästan på samma sätt som för vissa reformist-syndikalister.

Jag läste på tal härom nyligen en intressant studie som Digat publicerat i Le Peuple. Artikelns argumentering och även uttryck erinrade mig utomordentligt om projektet till C. S. R:s*) aktions- och realiseringsprogram.

Reformister och revolutionärer se i syndikalismen ett högsta mål; de erkänna värdet av en absolut dogm; de förstå den som ett nytt system av auktoritet, initiativtagare till framtidens rättigheter och stadfästelser. De grunda på syndikalismen morgondagens lagstiftning och regering.

Under syndikalismens mask göra de den politiska orenhetens grälsjuka gamla figur fula miner.

För anarkisten är syndikalismen icke en princip; den är bara ett kampmedel mot auktoriteten och ett medel till organisation individer emellan.

Anarkisten framställer icke arbetets värld såsom en allhärskare, vars stiftade lagar obevekligt fastställa individernas plikt, lydnad, offer. Förnekare av all regeringsmakt bugar libertären sig icke mer för den ekonomiska diktaturen än för den politiska diktaturen. Han aktar anarkistiskt en enda makt: en vars produktiva och konsumtiva makt. Envar bör kunna producera enligt sin förmåga och konsumera enligt sina behov. Allt härrör från denna enda princip: individuell makt, varelsen som känner, tänker, lider, handlar, arbetar; se där hela den sociala maskinens enda motor, se där all omdanings, all revolutions, all organisations kriterium.

När libertärerna säga sig vara kommunister ,så förklara de därmed sig icke erkänna nödvändigheten av en allmän lag, av allmänna plikter, av en allmän moral, ty de satte sig då på samma gång utom anarkin just för att upprätthålla detta slag av kommunism. Man måste skapa försvar för denna allmänna ordning; domare, präster och soldater. Anarkisterna förstå med »kommunism» produktionsmedlens och konsumtionsföremålens tillgodogörande i gemenskap. De se i kommunismen det bästa sättet att tillåta den individuella förmågan att manifestera sig, tillstädjande envar att finna medlen för sin verksamhet. En stor individualist, Oscar Wilde, har förstått fullkomligt, han också, den experimentella kommunismens mening. Denne överlägsne konstnär, denne poet, visar i sin studie över Socialismen och människosjälen å ena sidan allt det som förråar de vackra krafterna i förvärvandet av de materiella förnödenheterna under privategendomens regim, å andra sidan allt det som de personligaste andarna skulle finna tillfredsställelse i de materiella förnödenheternas frambringande i gemenskap. Men Wilde sade att detta kan förvärvas endast i den fria bestämmelsens, i självverksamhetens, i det privata initiativets, i de frivilliga grupperingarnas rike.

Den engelska esteten definierar sålunda, utan att veta det, vår libertära federalism.

Sådant är vårt ideal: det befinner sig icke i något paradis, i något system. Det finns i vars och ens själ. Jag tror att det även finns mer eller mindre oklart i varje arbetares hjärta.

Arbetets lag under en regeringsregim är en hård järnlag. Den som lider av utsugningen gömmer i sig revoltens eld.

En dubbel solidaritet förenar verkstadens, fabrikens arbetare. Producerande gemensamt, känna de sig förenade i kärlek, i arbetets hänförelse sida vid sida.

---

* C. S. R. = Comité Syndicaliste Revolutionaire. — Vi begagna tillfället korrigera ett skrivfel i Souchys artikel om klyvningen inom den franska fackföreningsrörelsen i 2:a häftet av R. F. men som vid översättningen förbisetts, nämligen där stod initialerna C. R. S. istället för C. S. R. på tal om nämnda kommitté.

Underhållna föremålen för sin egen skapelse, berövade frukterna av sitt arbete, känna de sig som bröder i samma hat visavi sina exploatörer. Arbetande tillsammans, lidande gemensamt ha de samma orsak att älska och hata. Se där syndikalismen.

Varje arbetare, som ingår i ett syndikat, bär där hela tyngden av sin smärta, hela sin revolts hänförelse, all förhoppning om sin frigörelse och alla sina drömmar om en mer harmonisk värld.

Den okunnigaste bland de sina i syndikatet förstår beundransvärt syndikatets roll. Han säger: »mitt syndikat». Hans goda proletärkänsla kommer honom att förstå av instinkt att där är hans vapen, hans frigörelses bästa vapen.

Om arbetarna ha flytt organisationen, så är det riktigt emedan de icke mer känt detta vapen i sina egna händer. Å ena eller andra hållet förband man syndikalismen med politiskt välde eller ock bemödade man sig att skapa en ny makt. Komna till syndikatet för att befria sig, tåla arbetarna illa de konfererade funktionärernas myndighet eller syndikalist-politikernas diktatur. Det fanns missnöje i organisationerna.

Vår skamfläck i morgondagens C. G. T. skulle vara att tillintetgöra detta missnöje medelst ett undertryckande av orsakerna. Vi bemöda oss att leda syndikalismen bort från de autoritära vägarna, några undantränga den ambition, hederskänsla som härskar; andra den bedrägliga ideologin och hålla den kvar på den enda väg som gagnande kan föra till arbetarnas frigörelse: den väg som leder den genom arbetarnas egen fria vilja mot all exploatering och diktatur, all auktoritet — i riktning mot anarkin.

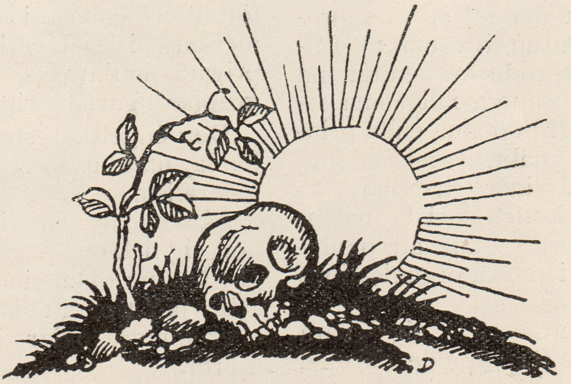

Huru Sverges jord från äldsta tider varit fördelad.

För Röda Fanor av G. H:SON HOLMBERG.

I.

Våra stamfäder ett invandrat folk.

När och på vilka vägar våra förfäder hit invandrat, om de utgjort en eller flera folkstammar, därom äro våra historieförfattare och arkeologer icke ense. En så modern arkeolog som prof. O. Montelius gör gällande den uppfattningen att den olikhet som förefunnits mellan götar och svear har uppkommit efter invandringen.*

Man kan blott tala om en enda stor invandring, som prof. Montelius på grund av i landet funna fornlämningar av gravfynd o. d. förlägger 6,000 år tillbaka i tiden.** Men har sedan smärre inflyttningar av större och mindre flockar av germaner egt rum, vilka tagit sin början omkring 200 år efter Kr. f.***

De senare befolkade svealandskapen voro götiska kolonier, ehuru de götiska kolonisterna sedermera kommo att genom sin överkonung taga herraväldet över befolkningen i götalandskapen. De söder ifrån (över Danmark och Nordtyska Östersjökusten) kommande götarna, funno före sig i landet lappar, vilka strövade omkring i landets södra och mellersta delar, levande av jakt och fiske.

En annan svensk arkeolog, riksarkivarien E. Hildebrand d. y., godtar Montelius' åsikt om götarnas invandring söderifrån nämnda tid men håller före att sedan en mindre invandring av ett med götarna befryndat folk egt rum österväg (Ryssland och Finland) via Åland under någon ryktbar hövding. Germanernas rörlighet, deras ständiga vandringar berättigar till ett sådant antagande. Den historiska olikhet som faktiskt förefinnes mellan svear och götar, vilka icke böra antagas ha varit två olika stammar utan »två befryndade folk», ifråga om deras lagar och samhällsliv, författning och rättsförhållanden måste förutsätta en senare särskilt om icke så stor invandring av ett med götarna stambefryndat folk. (E. Hildebrand, Svenska statsförfattningens historiska utveckling från äldsta tid till våra dagar, 1896.)

Denna åsikt tangerar den äldre gängse historiska uppfattningen, som mest måste bygga på isländska konungasagor och sånger som historiskt material utan alla de hjälpmedel som den arkeologiska vetenskapen tillhandahåller. Enligt medeltidsuppfattningen voro götar och svear två skilda stammar, vilka inkommo på olika tider och vägar, götarna först och svearna sedan; de senares invandring så noga fastställd att två 1700-talets historieskrivare, Lagerbring och von Dalin, angivit t. o. m. året, den förre 66 eller 65 före Kr. f., då Oden bröt upp från sitt hemland, den senare år 56 före Kr. f., under det att götarnas invandring blir angiven t. ex. av v. Dalin till 5 à 400 år, av andra till 2:a eller 1:a århundradet före Kr. f. I överensstämmelse med denna medeltidsteori uppkom sedan Sverges rike genom sammanslagning av svears och götars land.*

---

* Sålunda yttrar Montelius: “Den olikhet som kan uppvisas mellan dem (svear och götar) har efter all sannolikhet utvecklats efter deras invandrig till Sverge; det finnes nämligen ingen anledning förmoda att de ursprungligen varit olika folk, som vid skilda tider hit invandrat“. (Sverges historia, utg. av E. Hildebrand, I. Forntiden av O. Montelius, pag. 203).

** “I alla händelser måste våra förfäder hava bott här i landet mer än 6,000 år“. Anf. st., p. 58.

*** Förfäderna till landets nuvarande befolkning bodde här redan på den yngre stenålderns tid (den yngre stenåldern räknas från det 5:e till början av det 2:a årtusendet före Kr. f.) — “Efter stenåldern har visserligen mången gång en inflyttning av ett mindre antal främlingar egt rum till vårt land. Men man har ingen anledning att under alla dessa årtusenden tala om en stor invandring, varigenom huvudmassan av Sverges befolkning blivit en helt annan än den förut varit“. Anf. st. p. 50. — På sidan 180 uttrycker förf. sig sålunda: “En plötsligt uppträdande förändring i gravskicket och åtskilliga förhållanden, för vilka jag ej här kan göra redo, tala för att större eller mindre flockar, som utan tvivel i likhet med nordens gamla befolkning var av germansk härkomst, inflyttat till Skandinavien och att denna inflyttning börjat omkring två hundra år efter Kr. f.“

II.

Jorden som ingens tillhörighet.

Så mycket tycks stå fast att invandringen försiggått i grupper eller flockar under en viss militärisk ordning. Germanerna voro som bekant icke blott ett krigiskt folk utan även hela deras religiösa åkådning var genomsyrad av en alltigenom våldsam krigisk anda. Endast den svärdfallne kämpen var värdig att delta i Valhalls fröjder och lycksalighet. Lokaliserade bildade flockarna härad, ett jordområde på vilket ett antal besläktade familjer togo sin bostad och uppodlade. Ursprungligen hade häradet betydelsen av »härhop» men övergick, sedan den fasta bosättningen försiggått, till betydelsen av »odlad trakt». Och är den åsikten giltig att härad (svearnas hundare = hundrade) var en »härhop» av 100 (eller riktigare 120, ty de gamle räknade 10 tolfter på hundradet) strids- eller beväpnade män, så har man ju däri en antydan om huru många män, varav ett härad bestod, då det övergick till att bli benämningen för en viss uppodlad byggd. Med män måste givetvis här förstås manbara män. Då männen tidigt ingingo giftermål, så ligger däri ytterligare en antydan om att dessa män representerade ett antal familjer. De närmast besläktade familjerna bildade ett gemensamt hushåll under en med diktatorisk makt och myndighet utrustad husfader såsom hushållets ledare och styresman.

Tvivel kan dock råda huruvida med de hundrade männen skall förstås hundra familjefäder eller hundra familjer representerande husfäder. Det skulle också möjligen kunna betyda hundra byar (hushåll), om icke rentav hundra hus, bebodda av de enskilda underordnade familjerna.**

Vare sig häradet nu inbegriper 100 enskilda familjer eller 100 husfäder med underlydande familjer, så är det dock intressant att veta att häradet var en jämförelsevis stor anslutning av familjer eller hushåll, vilka till en början ägde och brukade jorden gemensamt och skördade, d. v. s. delade den avkastning jorden gav gemensamt.

Familjerna bildade hushåll, hushållen häradet, utgörande detta alltså ett antal med varandra befryndade släkter. Varje hushåll bestod av ett antal familjer i flera led, husfadern och hans familj samt alla hans avkomlingar i rätt nedstigande led och deras familjer: av föräldrar och svärföräldrar, barn, barnbarn, barnbarnsbarn o. s. v. såsom vi ännu i dag kunna få se bondehushåll med »mågar och barn», vilka äro bonden behjälpliga i jordbruket, m. a. o. hans biträden, jämte en stab av tjänare, ursprungligen trälar, vilkas antal kunde uppgå till 60, 100 och däröver, de kvinnliga oberäknade (Strinnholm).

---

* “Sveriges rike är av hednavärld sammankommet av svears och götars land“. (Inledningsorden till konungabalken i rikets första stadsfästade rikslagbok, kallad Kristoffers landslag 1442).

** Lagerbring säger: “Det är sannolikt att hundrade byar eller hus uti äldsta tiderna gjort ett hundari. Det kan ock vara att med ordet betecknades ett så stort stycke land att hundrade beväpnade män därav kunde uppbjudas. — Vad som kallades hundari uti övra delen av Sverge, hette härad i de övriga landsorterna“. (Lagerbring, Svea rikes historia. I, p. 383. — Jfr även en not hos Dalin, Svea rikes historia etc., I, p. 69). “Svionernes hundari eller häraden av hundrade byar talar Cæsar om“.

Hushållet var alltså stort. Dess omfattning torde ha svällt ut särskilt under den period av vår historia som är känd under namn av vikingatiden (400—800 e. Kr. f.), då både gods och människor rövades från främmande folk såsom en gudarna behaglig gärning. Historien har bevarat minnet av odalbönder med stora hushåll. Så t. ex. höll en veritabel storbonde vid namn Håkan den gamle i Erik Segersälls tid (900-talet), vilken visade sig vara mäktigare än konungen själv, i sitt hus av eget folk 300 beväpnade män (Lagerbring).

Hushållen, sammanhållna som sagt av en husfaderlig patriark med oinskränkt bestämmanderätt, togo av den lediga, herrelösa jorden så mycket som husfäderna ansågo sig ha nytta av eller med sitt husfolk kunde omfamna och sammanhålla de på skogen betande kreaturen. Det intagna området blev deras bo, bostad, bol, by, hemman eller gård. By betydde nämligen ursprungligen bo, bostad. Men då den stora familjen d. v. s. husfadersregeringen upplöstes och familjerna blevo kvar för sig självständiga, kom by att få den betydelse ordet har i dag, nämligen en helhet av till arealen begränsade gårdar eller hemman. Utrymmet var var stort och man behövde icke träta om jordlapparna. Hemmansindelningen är en senare tids åtgärd och vidtaget uteslutande i beskattningsändamål.

En dylik kolonisering ägde samtidigt rum på flera ställen i landet; varje hushåll och härad blevo medelpunkten för en vidare oförhindrad utvidgning av det intagna jordområdet efter hand som familjerna och familjemedlemmarna ökades. Släktet var kraftigt. Ynglingen var tidigt manbar och myndig, redan vid 15—18 år. Dessutom lär bruket att hålla flera hustrur ha varit vanligt. Alltefter sin förmögenhet hade var man ännu på 900- och 1000-talet 2, 3 eller flera hustrur; de rikare, såsom kungar och hövdingar, hade ett mycket större antal, påstår Lagerbring. Oden skall sålunda ha haft 26 söner med »åtskilliga hustrur». Sönerna, vilka voro frukten av dessa förbindelser, voro lika lagliga och hade lika god arvsrätt till fädernas egendom. Det var den kristna kyrkan förbehållet att uppdra en vanhedrande gräns mellan så kallade äkta och oäkta barn och som hittade på att göra de senare arvlösa.

Men därmed kunde fortsättas så länge som man icke stötte samman med andra hushåll och härader, oavsett till äventyrs uppkommande naturhinder i form av vattendrag, bergkedjor o. d. En överenskommelse eller ett fördrag måste då komma till stånd, om man icke med våld ville tillägna sig varandras områden och framkalla ett allas krig mot alla.

Tidpunkten är nu inne, då jordäganderätten börjar ordnas mellan jordägarna, d. v. s. det lediga landets besittningstagande av odalbönderna. Det är då som allmänningarna uppkomma, varom vår odlings historia ännu i det 8:de århundradet icke har något att förtälja. Då inom en bygd eller ett redan intaget landområde jord- och försörjning på egen »torva» tröt, var icke annat att göra för de sistkomna övertaliga familjerna än att dra till nya obebygda trakter och där grunda nya hushåll, vilket i sin ordning ledde till uppkomsten av nya härad. Men motivet härtill får man dock icke alltid söka uteslutande i ekonomiska förhållanden. Historien äger ju att berätta om en Olov Trätälja, ämnad att bestiga den svenska tronen men vilken gick tronen förlustig till följd av fadern Ingjald Illrådes ogärning att innebränna, då han höll gravöl efter sin fader, sex av landets s. k. fylkeskonungar för att såmedelst göra sig till herre över deras självständiga landområden och lägga dem under statens, det är Uppsala-konungens domvärjo, i förbigående den första statskupp svenska historien känner.

Folkets förbittring vände sig mot sonen, sedan fadern tagit sig själv av daga genom att bränna sig inne med dottern, den grymma Åsa, och allt sitt hov- eller gårdsfolk. Han måste fly och drog enligt sagan med sitt följe till Värmlands skogar, varest han grundade nya härad och ett hövdinga- eller furstendöme. Som krigiska bragder aktades högre än jordens odling fick han bära det föraktliga binamnet Trätälja, som betyder vedhuggare. Under liknande förhållanden skola de norrländska landskapen Jämtland och Härjedalen blivit först bebyggda.

Yngve Frey, tillhörande, liksom de förut nämnda, landets första dynasti (den s. k. ynglingaätten), äger desslikes namn om sig att ha varit en den fredliga idrottens förkämpe. Hans förnämsta göromål hade intet annat ögonmärke än att stödja undersåtarnas sällhet genom landets vidare uppodling, såsom Lagerbrings ord lyda. Frey är även grundläggaren av landets första statsdomäner, det s. k. Uppsala öde (öde lika med egendom).

*

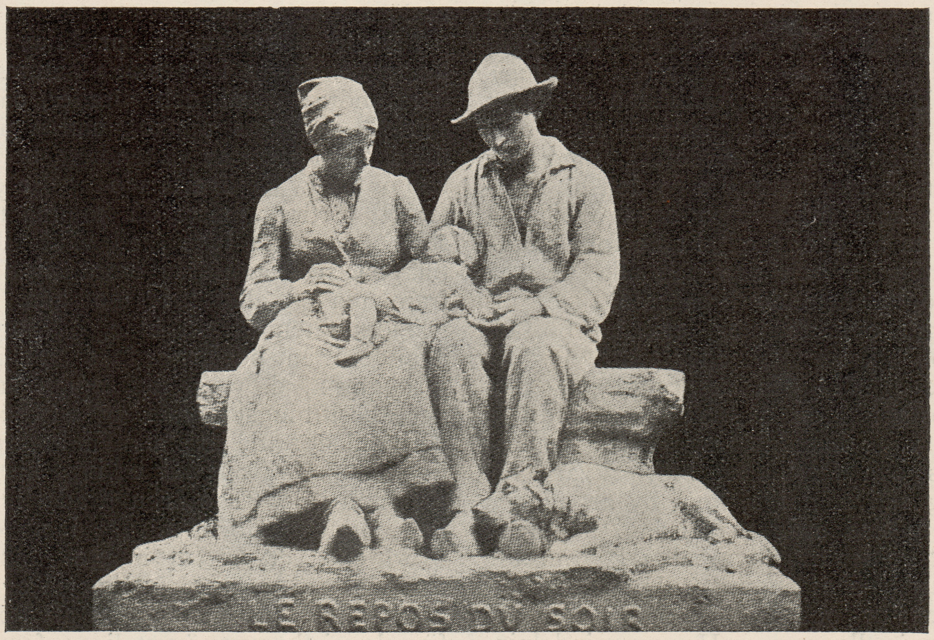

AFTONVILA.

Den stora familjen gick som allt förgängligt emellertid en dag sin upplösning till mötes. Den självförödande kraft, som slet de gamla banden i sär, var mera maktbegäret och mammonsdyrkan än förökningsdriften, ehuru den senares roll ej heller må underskattas.

Familjernas medlemmar blevo till sist så vitt utgrenade och till antalet så många att de icke längre kunde sammanhållas. När den ena utflyttningen efter den andra av underordnade familjer ägde rum till nya platser, där de grundade egna nybyggen, vaknade hos de kvarvarande allt mera känslan till oberoende och självständighet. De husfäderna underordnade familjerna kastade oket och blevo självständiga enheter. Byarna uppdelades på de kvarboende enskilda familjerna och by blev vad den i dag är en samling självständiga hushåll.

Genom vikingatågen under 400—800-talen, vilka tillförde de hemmavarande odalsläkterna en förut oanad rikedom av lösegendom, gods och människor, stegrades vinningsbegäret till det yttersta. Icke blott odalbondens söner utan odalmännen själva företogo år efter år till främmande kuster plundringståg, vilka fullständigt undergrävde de patriarkaliska familjernas bestånd.

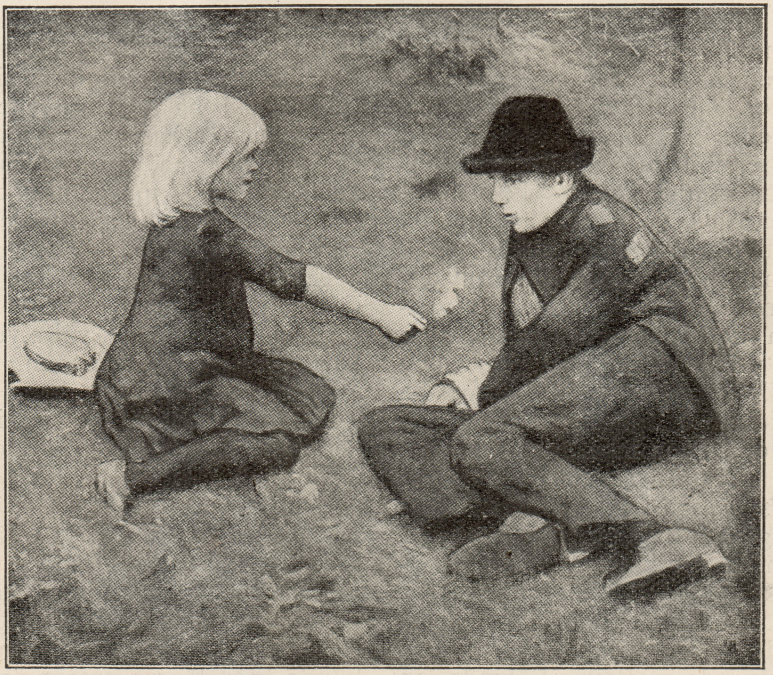

ERIK WERENSKJÖLD: *SOLSTREIF.*

Om Bakunins s. k. “bikt“ till tsar Nicolaus I, år 1851.

För Röda Fanor av M. NETTLAU, Wien.

***

IV.

Man må icke tro att jag är speciellt stämd mot Bakunins slaviska nationalism. För mig är all nationalism blott en produkt av en tidigare, mänskligheten naturligen tillhörande period, då jorden var stor och människornas antal var litet och man grupperade sig nationellt efter stammar. Redan då avbröto talrika krig denna utveckling och den romerska nationalismen förde till antikens världskrig, folkvandringen, på vilken följde de mörka århundradena av förintad civilisation, en tröstlös utveckling, som åter framträder för oss, om vi slutligen icke rycka upp oss. De stora folkens nationalism leder direkt till imperialism; de små folken, ifall de vilja uppnå något, gå indirekt denna väg, i det de kasta sig om halsen på en stor stat eller för dess fötter. Om det nu är tsar Nikolaus II eller Napoleon III eller den franska republiken eller det Londonska »man in the street» eller Tyskland eller Italien o. s. v., är moraliskt och sakligt likgiltigt, städse skall kraftförhållandet mellan staterna ändras genom nationella maktsträvanden och deras förverkligande, som har till följd hat, repressalier och krig (diplomatiska och militaristiska). Bakunin och många andra sågo och se detta ännu icke, men den som ger mig orätt häri står på nationalismens sida och kan då ingen förebråelse göras Bakunin att han sakligt förmådde se i Nikolaus ett lämpligt verktyg för sin nationalism.

Dock, »bikten» innehåller även många den oss bekante Bakunin närmare liggande partier. Sålunda en praktfull skildring av de första veckornas entusiasm efter februarirevolutionen i Paris, den tid av allmän glädje och ständiga nya underrättelser om utbredningen av den europeiska revolutionen. Det gör synbarligen Bakunin ett stort nöje att från fängelset ropa i öronen på tsaren, på franska, ropen och ryktena i Paris: »Man kämpar i Berlin, enligt ett rykte har kungen flytt! — Man kämpade i Wien, Metternich flydde, republiken är proklamerad! — Hela Tyskland reser sig. Italienarna triumferade i Milano, i Venedig, österrikarnas nesliga nederlag! — Republiken är proklamerad där, hela Europa blir republik... leve republiken!» Och det bereder honom ett nöje att tillägga: om någon då skulle ha förkunnat: »Herren Gud är förjagad från himlen, republiken är proklamerad i himlen!» skulle man även trott det och icke förvåna sig. Nikolaus måste ha varit mycket fåfäng och dum när han läste de icke tsarristiska raderna, att om man hade hört om hans förjagande och flykt och ryska republiken hade glädjen varit allra störst!

En annan gång skildrar Bakunin i de mörkaste färger den av Nikolaus I, såsom han trodde, väl styrda ryska ämbetsmannaförvaltningen, det allmänna tjuveriet, den absoluta, hopplösa korruptionen. Ty visavi det gör det litet, när han några sidor senare med hövligt hit- och dit-tal besvarar frågan, om han egentligen ändrat sina åsikter angående Ryssland, han som enskild icke kunde nedifrån överblicka förhållandena såsom en ovanifrån, allt överskådande regering och att historiens rytm ju även kunde vara långsammare än den enenskilde inbillade sig. Talesätt, som motsvara bikt- och botstilen, och som blott betydde att han verkligen icke tänkte på att uppge sin ståndpunkt.

Intressant är hans målning av den drömda böhmiska revolutionen 1849, såsom han då föreställde sig en verklig intensiv politisk-social revolution. Han lade huvudvikten på att revolutionen fort nog skulle åstadkomma genom tillintetgörande av det bestående, saker mer än personer, ett ändrat tillstånd, som hindrade ett återtåg eller vid ett nederlag göra återställandet av det förutvarande omöjligt. Lärorika partier till fromma för idén om den fulla och hela revolutionen i stället för en steg för steg gående, skingrad, oviss och verkningslös revolution.

En annan gång anmärker han: »Vad som gör de franska demokraterna farliga och starka är deras utomordentliga sinne för disciplin, fransmännen förstå på det mest olikartade sätt att samarbeta för ett gemensamt mål.» Hos tyskarna däremot är anarkin förhärskande. Som frukt av protenstantism och Tysklands hela politiska historia är anarkin grundegenskapen hos det tyska sinnet, karaktären och livet: anarki mellan provinser, städer, byar, lokala invånare, även i samma krets, slutligen hos varje tysk för sig mellan hans huvud, hjärta och vilja: envar får och skall ha sin mening!» — det är den tyska katekesens första bud. Detta paralyserade revolutionen 1848—49; »envar ville ha sin mening», icke blott liberaler och demokrater gingo för sig utan demokraterna på varje trakt följde en särskild taktik och voro motståndare till alla andra. — Allt detta vet vart barn i Tyskland och den så kallade revolutionshistorien sedan 1918 visar det på nytt på ett blodigt vis. Den internationella legenden om den tyska disciplinen hade sålunda i den så benämnda tyskfienden Bakunin ingen troende.

Angående detta och andra ställen kunde ännu mycket sägas, dock kan ingenting ersätta hela »bikten» själv, som rekommenderas till läsning. Ju mer jag bläddrar genom den, desto betydelselösare blir den för det av Nikolaus önskade ändamålet att få Bakunin att avslöja sig eller att avsvärja sig sina idéer och för den hedervärda Kibaltchitsch & konsorters syfte att nedsätta Bakunins minne. Det är mig omöjligt att försätta mig i Nikolaus I:s och Kibaltchitsch tankegång. Kibaltchitsch har ingenting mänskligt hos sig och jag avstår helt och hållet att söka förstå honom. Nikolaus I var antingen så fåfäng och dum att han tog aktstycket lika allvarligt som Kibaltchitsch eller sade han sig, som är troligt, att Bakunin ingenting bekänt och ingenting väsentligt återtagit, att han »s'est paye' sa tete» (betalt med sitt huvud) eller »s'est moqué de lui» (trotsat honom), vartill under hans förhållanden alltid kräves kurage. För övrigt är han samma farliga människa efter som före. Så mycket Bakunin hade bett om upphävandet av det honom andligt allt mer tryckande ensamfängelset, så blev det därvid.

Bakunin hade även i fängelset förblivit en fri fågel, som glider även där ur händerna på den efter honom plumpt gripande tsaren; några värdelösa penndrag om synder, brott, därpå följande ånger, som ingenting betydde, men gjorde åtminstone en människa senare lycklig, Kibaltchitsch, vilken skyndade att avgiva detta för samtiden.

*

Då efter ytterligare fem och ett halvt år i Petersburgs fästning och i Schlüssenburg Bakunins hälsa var bruten, hans ungdom var borta och han gick mot självmordet, bad hans moder åter tsaren Alexander II om lättnad i hans öde och blev åter avvisad. Hon blev sedan, såsom Bakunin senare berättade, av furst

Gortschakoff meddelad att tsaren skulle ge efter endast på direkt bön av Bakunin. Sålunda hängde hans liv på ett sådant aktstycke; och han ansåg det bättre att leva och att skriva ett sådant skräppapper än andligt och kroppsligt låta vidare pina och mörda sig. Aktstycket av den 14 februari 1857 (tre trycksidor) innehöll en skakande skildring av ensamfängelsets fruktansvärda yrsel; i övrigt tillmötesgick det i vart fall de till synes från tsaren härstammande fordringarna på en sådan bön, dvs. det är bevisat att denna tsar fördrog de tio gånger tjockare påsmetade skenheliga fraserna än hans fader Nikolaus II.

I »Bikten» skämtar Bakunin till och med på flera ställen eller faller han in i en helt gemytlig ton, sådan när han skildrar för tsaren en rätt beslutsam revolutionär, nämnande hans namn, och sedan tillägger: jag skulle icke säga er allt, tsar, om jag icke visste att mannen är säker i Amerika — så att tsaren alltid hade att anställa efterforskningar; alla andra namn hade Bakunin alltid »glömt». Böneskriften till Alexander II är helt och hållet utan denna stilla humor och måste väldigt imponera på personer som Kibaltchitsch. — Den som fånge aldrig gjort ett försök att på än så oskyldigt sätt förskaffa sig en viss lättnad eller normal behandling, den som blott låter upphetsa sig men aldrig försökt att lätta sitt läge på något vis, endast den må kasta sten på Bakunin, att han gjorde detta försök i den honom påtvingade formen för att förlänga sitt liv, alla andra fariséer må tiga.

Resultatet blev att tsaren skrev fem dagar senare: »jag ser ingen annan utväg för honom än transport till Sibirien att där bosätta sig», varigenom det blev som nämnt möjligt för Bakunin att uppehålla sig internerad i den västsibiriska staden Tombsk.

Hans bild har i mina ögon icke lidit genom dessa offentliggöranden. Han har blott därigenom blivit mänskligare. Till det inre förtorkade, tomma, döda naturer av Kibaltchitsch-typ må icke förstå det. Vi beklaga denna arma man; och glädja vi oss med Bakunin och alla våra kamrater att vara fria, levande, verkliga människor.

9 mars 1922.

Englands frihetsskald, Shelley.

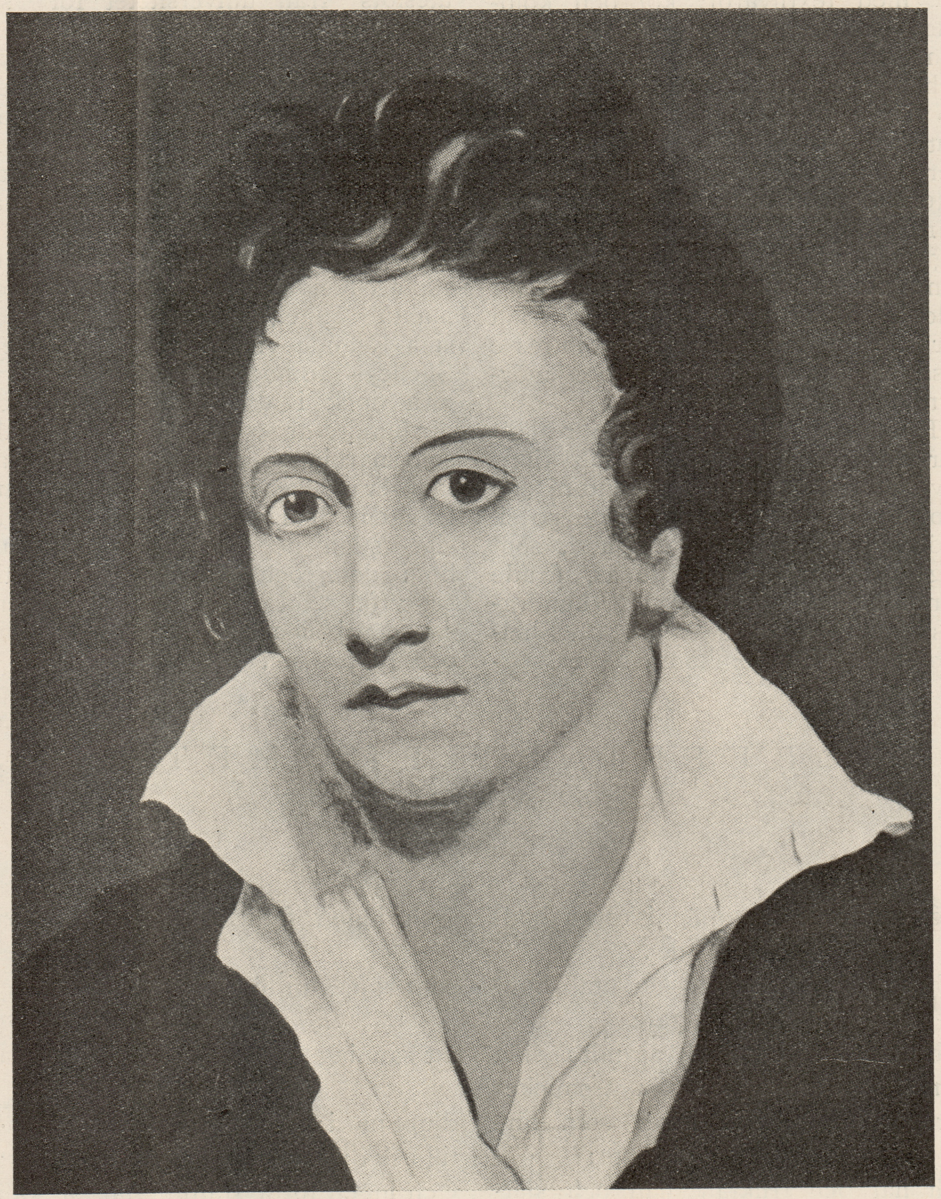

Det är förunderligt litet vi svenskar i allmänhet veta om engelsk poesi. Vi ha fått lära oss att tyska nationen var ett folk av filosofer och stora författare; att Frankrike var ett land med hög kultur, en spetsfundig, elegant filosofi, ett land med stolta, revolutionära traditioner, men ifråga om England ha vi i huvudsak endast fått vetat att landet var ett fult industriland, med en otäck och osund dimma lägrad över sin huvudstad, ett krämarland, en handelsnation, som icke kunde tänka på annat än affärer med textilvaror, kol och kolonier. Att den bild av olika länder som officiell historieskrivning, skolan och pressen, bibragt de breda lagren är vilseledande behöver knappast diskuteras. Vi bedömandet av olika länder, folk och raser få aldrig de stora, internationella, rättvisa synpunkterna göra sig gällande utan alltid tränga sig de små, trånga nationalistiska synpunkterna fram, med resultat att bilden förvanskas, vidsyn får vika för trångsynthet, kärlek och intresse ersättes av hat, bitterhet och mördande avundsjuka.

England har liksom alla andra länder haft sin frihetskamp, där finns revolutionära traditioner, diktare och filosofer och ett folk som älskar poesi, skönhet och frihet. England, som såg William Godwin födas, firade denna månad, den åttonde, hundraårsminnet av skalden P. B. Shelleys död. Han omkom vid en seglingsolycka i Spezziaviken. Shelley var rebell och skönhetsdyrkare. Han uteslöts från universitetet för sin skrift om »Nödvändigheten av ateister». Med kraft och lidelse kämpade han för sina revolutionära åsikter. Det officiella England har svårt att förlåta Shelley hans revolutionära åsikter. Storheten hos Shelley kan dock icke förnekas, men man talar gärna om hans »omogna abstrakta idéer»! Borgarna vilja gärna framställa honom som en vacker och maktlös ängel, som förgäves skakade sina lysande vingar i tomma luften. Shelleys »omogna abstrakta idéer» leva dock i dag ännu starkare än för hundra år sedan; de bilda en makt som snart ingen levande människa kan ignorera. Den fjättrade Prometheus, frihetens heliga ande, skall frigöra sig, stiga ned bland människorna, bo i dem, och leda dem framåt till segerrik strid för det som andens stormän i sina bästa ögonblick drömt och diktat om.

C. J. B.

DEN BEFRIADE PROMETHEUS.

Av P. B. SHELLEY.

⁂

Jag vandrade där människorna bodde . . .
och se, där såg jag troner utan kungar;
och män där gingo vid varandras sida
i frid, som andar göra; intet smicker
försporde jag, och ingen som förtryckte;
och hat och fruktan, hån och själviskhet
skrev icke mer på dessa mänskors pannor
i djupa fåror helvetsportens inskrift:
»I som inträden låten hoppet fara!»
Och ingen fanns bland detta fria släkte,
som röjde uti lömska veck kring läppen
att sanning där var kvävd, och sedan hånfull
djupt ner i hjärtats gömslen trampade
till aska varje kärleks varma gnista.
Och ingen förde fram de falska, kalla
och tomma vardagsord, som bringa hjärtat
att helt förneka det som läppen talar
och tvivla på sitt eget hyckleri.

*

Och kvinnor såg jag, sköna, fria, goda
som himlen är det, den som låter regna
sitt ljus, sin friska dagg på hela jorden.
De gledo fram, de milda, ljusa väsen,
helt fria nu från ful besmittelse,
som förr dem fängslade i fördoms bojor.
Nu talade de klart och fritt vad förr
de icke dristat tänka ens, och deras uppsyn
var ljus av känslor, som de förut icke
haft mod att låta spörjas; nu de voro
förvandlade till allt, som icke förr
de vågat vara, nu de kunde därför
omdana jorden till ett paradis.
Ej sturskhet eller högmod, ej svartsjuka,
ej avund eller falska blygselns gift
— det bittraste som fräter på ett hjärta —
här hindra mer den ljuva milda bot
som kärleks balsam är för kvalda mänskor.

*

Där förr man troner såg och altaren
och domarsäten, fängelsernas förgård,
där uslingar gått var med sin symbol,
med spiror, kluvna kragar, svärd och bojor,
och där man hopat på varandra luntor
med klyftig orätt fyllda, tolkade
av dum okunnighet — allt sådant var nu
blott som forna tiders jättekummel,
som än stå kvar från barbariets dagar,
gengångare vi blott med häpnad skåda
av någon mäktig tro, en gång så vida spridd?
som världen, som den ödelade — nu förgäten.

*

Nu fallit äntligen den fula masken
av det som människorna trott och diktat,
och män'skan själv står kvar, så klar och ren,
ej längre undersåte, nej, helt fri,
ej skild av klassers och av folkslags gränser,
ej bedjande i ångest, nej som herre
över sig själv, rättfärdig, mild och vis.
Och utan lidande? — Nej, säkert icke,
men fri från brott och från den smärta,
som av egen vilja fordom allt för ofta
en like här beredde sina likar...

En återblick på den svenska proletärdiktningen.

För Röda Fanor av PROLUS.

II.

Medvetet eller omedvetet spelade proletariatets sångare en viktig roll vad det gällde uppfostrandet av massan. Dessa sångare tröttades aldrig, att för den vagt sammanslutna proletärmassan framhålla vilken viktig betydelse skrinläggandet av de egna små privata striderna och klassproletärernas enande till en jättearmé hade, och detta predikande i sång drog drog massan till ett tänkande i samma riktning och med samma mål för ögat.

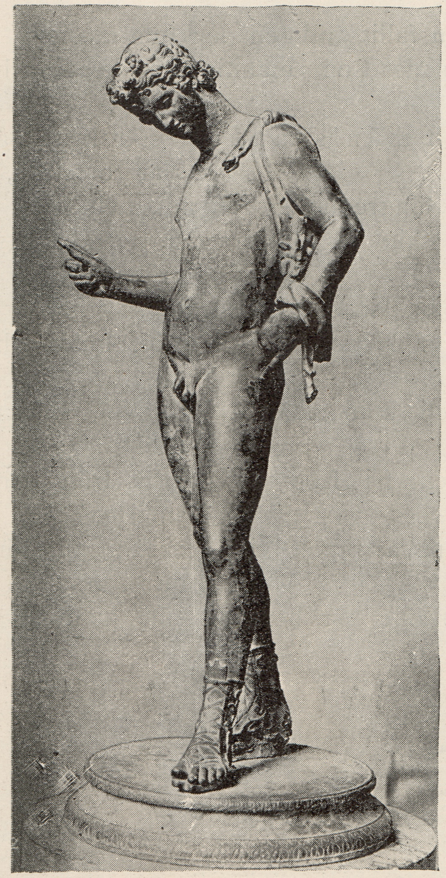

POMPEJI. *NARKISSOS.*

Historieskrivare tillskriva diktningen i antikens Grekland en stor betydelse på utvecklingen för detta folk och detsamma kan göras i denna dag med den proletäriska diktningen, inte enbart i Sverge utan i hela världen. Den nutida har i så måtto en vida större betydelse än diktningen i det gamla Hellas, då den är av verkligt medveten folklig och internationell art, vilket inte kan sägas om den helleniska diktningen.

Våra proletära sångare preparerade massan i bestämd riktning och framhöllo alltid den funktion, som stod och väntade på den i det nya samhället; de lärde massan, att samla sig i disciplinerade leder och att lysstra till de oundvikliga disciplinlagarnas lystringsrop, till offervilja och kämpamod. Och genom uppammandet av en stark solidaritetskänsla hos den enskilde, ständigt pekande på ett gemensamt mål för klassen, som sådan, till exempel lindring i en omänskligt lång arbetsdag, medbestämmanderätt i landets politiska politiska liv, formades en klasstyp, vilken suggererades genom dessa skalder och diktare, och härmed var grunden lagd för den kollektiva kraftaktivitet, som skulle om klasskampen utvecklades sig till skärpt klasskrig ge segern åt den proletära klassen och därmed ge den möjlighet, att förverkliga sitt ideal.

Samlandet och skolandet av massan i bestämd riktning var det som gav den proletära dikten sin uppfostrande betydelse, och just det, att diktaren icke var något skilt från massan utan stod mitt i deras led, kände och såg på livets vedermödor och led av samhällsorättvisorna på samma sätt som massan, hade till följd att en viss stämningsegenskap uppstod och klassen ställdes i bestämd harnesk mot den orättvisa samhällsmakten. Genom detta givna faktum uppstod ett organiskt förhållande mellan massan och diktaren och han blev mer och mer deras korade ledare.

Samhörighetskänslan stärktes och allt av folk, som hörde till de exploaterades kast i samhället slöto sig samman till förestående attacker. Massuppfostrarna hade god hjälp i industrialismen själv vars utveckling nödvändiggjorde slavarnas samlande i kvarter och fabrikskomplex. Av detta föddes en psykologisk faktor: individen försvann och massan blev allt. De exploaterade i fabrikssamhället levde ett vida uslare liv än de exploaterade och därur bildade sig det allmänna missnöjet och kraven på drägligare mänskovärde. Dessa på bottnen hos massan slumrande krav och våndor var det proletärernas egna sångtalanger avlyssnade och gåvo ord och melodier, och blevo klassorganisatörer tack vare att de blevo ett namn i massan i det de sjöngo om »att enighet ger styrka och samfälld skall vår räddning bli!»

Vad få anat skedde: de proletära diktarna på vers och prosa blevo flera och efterhand som de blevo varma i kläderna sjöngo de sina strofer i klangfulla rytmer. De kastade ut sånger med mäktigt betagande toner som väckte proletärerna i fabriker och gruvor till hat och förbittring. Massan myllrade fram i tusentäta hopar, som om de kallats av stormklockor, ja alla i skuggan stående stego fram och begärde en plats i solen och genom sin enande uppmarsch blevo de en makt i samhället, som kom gungning åstad.

I och med att proletariatet tillmättes visst beaktande uppstod mängder av lycksökaresubjekt i borgarlägret, vilka smickrade sig till framskjutna poster i den proletära pressen under sken av att vilja hjälpa proletariatet i sin revolutionära kamp. Det kom den ena störtvågen efter den andra av frasrevolutionära borgarskalder över i den proletära pressen, och medgivas må, att dessa voro stilistiskt mer betydande än männen av pennan från de djupa leden, hade friskare gåpåarehumör och imponerade på vissa skikt i massan då de skaldade om sina »magra fingrar,

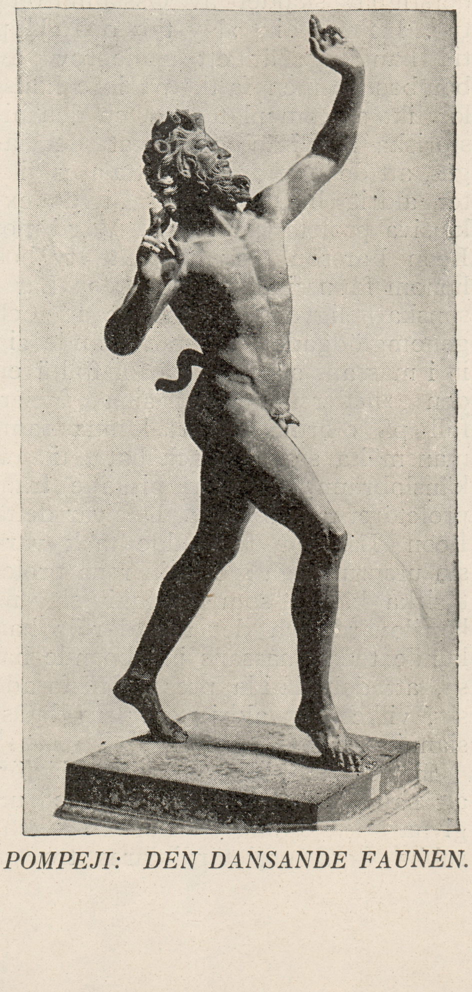

POMPEJI: DEN DANSANDE FAUNEN.

som ej arbete hårdnat, men att deras hjärta slog proletäriskt». Det var emellertid inte varje dag i veckan deras hjärta slog proletäriskt, allt som oftast skymtade strebern fram. Övervägande delen av dessa »nederstigna» voro människor av lösaste virke; de skrevo visserligen bombastiska dikter, för vilka de verkliga proletärdiktarna fått skulden, men i verkligheten förhöll det sig så, att dessa »nederstigna» formade under ett anfall av revolutionssjuka och lågt personhat stroferna om »en degenererad överklass men en moraliskt ren underklass» och de höllo alltid i hemlighet en spång klar till reträtt om de inte skulle lyckas dupera proletärerna. Detta omdöme kan med största berättigande fällas om alla »nederstigna» skalder av Ossiannilsontyp. Dennes dikt »Ny tid» och »Upp till handling» är ett snilleprov av bombastik, men fattig på inre känslor likt en tom plåtask. Och den historiska rättvisan kräver, att det säges, att denne frasrike festtalares dikter aldrig blevo populära i de exklusiva proletärklubbarna. Vägd mot Leon Larsson blev han lätt, ty hos honom fanns intet av det Leon Larssonska heligvordna, genomlevade och genomglödgade hat, som brände sig in i massans själ, och därför föll även den »nederstigna» på sina fraser, föll på oförmågan att kunna sammansmälta smärtan och hatet till en känslobrännkula, som piskade fram proletärerna till »dåd». Det var detta Leon Larsson förmådde tack vare sin ursprungliga glöd, sin rena proletäriska känsla som uppsugit slavens känslovärd och det var därför han kunde tolka massans inneboende hat så, att den dåtida pressen förfasade sig, vilket den aldrig gjort med Ossiannilsson.

Sist nämde blev märkbar därför, att han lyckades genom sin 1908 utgivna avslöjning »Barbarskogen» rubba flera proletärdiktares tro på proletariatet. För denna sin bok skördade han både ära och guld och det var detta som inverkade i så oerhörd grad på den överhettade hatsångaren Leon Larsson, att denne, av svält och elände härjade skald började erinra sig vinken från C. D. W. genom Sv. Morgonbladet då han debuterade med »Hatets sånger» och han följde Ossiannilsson med sin »Samhällets fiende». Trots dessa avslöjningar om den allt annat än idealiska massan och dess andliga ledare fortsatte störtvågen av lycksökare — till vilka sällade sig både professorer och friherrar — ned i barbarskogen, för att göra karriär, och det gick alla dem väl, som inte hade samvetet med sig. De visste, att sedan väl hundsvoteringen från fadershuset gått över över skulle äran snart komma med en tillräckligt rik ålderdom på vilken de kunde ångra sitt steg om de gat.

Det var säkert ingen smärtans förlust i det verop hr Heidenstam 1911 utslungade mot de, som nederstego till proletärerna utan snarare ett gallsprängt förakt. En var torde erinra sig hans sarkastiska ord om den nya falang som begärde, »att få hålla i det spett som kallades proletärfilosofien, och med vilket man ville rödja nya marker i samhället». Det kan inte skada att påminna om hans ord: »tjocka romanförfattare springa i kapp med magra poeter för att besjunga proletären. De titta i hans liter, lyfta på hans påk och knäppa hans loppor mot tumnageln. Han är god, han är äkta, blott han är värd klangen av deras lyror.» Markerna på de litterära fälten voro avgnagda, Strindberg var i sjunkande, vilket allt hade till följd att även sådana, som inte hade den ringaste förutsättning för att skildra proletärer, klicherade vad de skrevo som kunde skriva och på så vis fick man fram allt både sant och osant och det föddes, som H. påpekar, den övertron, »att endast det spräckta och trasiga var det yppersta som stod att finna. Kulturmannen utmålades som något sjukligt, vagabonden, den ynkligaste av alla, som motsatsen. Man tolkade socialismens skrifter som hin onde bibeln och då inte detta räckte gjorde man Kristus till medarbetare i Socialdemokraten». Till detta endast det, att Heidenstam hade glömt, att han själv höjt en sopåkare till skyarna i Vallfart och vandringar, men så var denne sopåkare Umbaklas bror från orienten. Dock, det ligger ett hälsosamt förakt, i vad han säger, om dessa »nederstigna», som inte haft annat med sig än, att de verkliga proletärdiktarna fått skuld för de nederstigna borgarskaldernas sjukliga diktfoster.

Söker man sig förbi den period under vilken den proletära pressen steg fram för att finna ansatser till proletärisk diktning så träffar man på en öde öken. Det vill synas, som Menander var den allra förste, som med sina »Arbetets söner» gav lystringssignalen till proletärisk diktning i agitatorisk mening, som ock målandet av framtidslandet, men före honom finnes dock några andra, som komma proletärdiktningen nära.

Den revolutionära tonen i tidens diktning i vårt land börjar med Strindberg, vars diktning alltigenom bär oppositionell prägel — befruktande var likaså C. V. A. Strandberg (Thalias Qvalis), som sände ut en ny översättning av Marsäljesen redan 1849, men som föregångare till dem, som skildrade proletariatet på vers och prosa få anses Strindberg och Axel Danielsson, vilkas grella färgbeläggning och starkt markerade sociala betoning var något som slog an på den tidens revolutionärt sinnade proletariat.

Dock, egentlig proletärdikt med revolterande, samlande och socialt hetsande tendens finner man först uti Folkviljan 1882, och som allra första dikt med rent proletäriskt anslag publiceras dikten »Arbetsmannen» av Freiheits red. J. Most.[*]

Denna sång sjöngs som en ny medborgarsång, ej blott i fackföreningarna utan också i de godtemplarloger, där de socialistiska arbetarna voro de ledande. Strax efter denna sång följde den från danskan översatta och betitlade »Socialisternas marsch»[**] av dansken Overbye, men då hette den »Arbetarsång» och gjorde sin segersgång, trots att den var dåligt översatt i rytmen — den senares filning har förbättrat den betydligt. Sverges proletärer hade således år 1884 två rena proletärsånger vilka följdes som tvillingar landet runt. Men dessa dikter voro långods. Först under året 84 framträder en alldeles självständig svensk skald, korkskäraregesällen H. Menander. Och på sommaren 1885 sjunges i Kasinoträdgården första gången »Arbetets söner». Hans första dikter röja ett blivande diktargeni, men det finnes intet av den proletäriska agressiviteten däri. Den ende diktare i den mening här åsyftas var Menanders samtida kamrat, en som gömde sig under signaturen L—n. Han sjöng verkliga stridssånger i vilka han kallade proletärerna samman med hat i sången och han befallde dem, att icke vänta med att gripa verket an och gå till storms mot kapitalisterna.

---

[*] Palm meddelar, att han fått den sig tillsänd från Stockholm av en kamrat och den publiceras utan ägare. En historisk rättelse torde vara nödig enär Stockholmspojken, gjelbgjutaren och världsluffaren, Sverges förste kringresande agitator W. Åhlund, som återkom till Sverge med Palm, står som författare till sången i Arbetet 13 sept. 1888. Han är utan tvivel sångens första översättare, enär han var en av dem, som slutit sig till Freiheit under sin tysklandsvistelse, men dess författare är redaktören Johan Most.

[**] Författaren Saxon är översättare av sången som kom i andra översättning i Socialdemokratens 3:e provnummer 1885. Första översättningen, som stod införd 5 januari 1884 i Folkviljan, var inte så bra.

L—ns dikter voro något alldeles nytt, det var något stormfriskt som kom till proletariatet lika häpnadsväckande och oförberett, som den Strindbergska prosan kom till medelklassen vid hans framträdande. De arbetare som sleto sig till krokiga ryggar i denna tids morgongryning vid de skånska herresätena, i gruvorna och i fabrikerna annorstädes i landet och fingo sjunga bort tungsintheten, söka glömma tröttheten och den mörka framtiden med stroferna ur sången:

»Den fattiga födan den knogar jag för
så ryggen den börjar bli krokig
och hade jag inte mitt glada humör
så tror jag bestämt jag blev tokig»

blevo som elektricerade av de nya högröstade sångerna, som hade, inte enbart en klangfull ton utan voro fria från varje spår av den undergivenhet inför ödet som låg i de visor, vilka hittills varit proletärernas i såväl dagligt liv som föreningsliv, vilket den tiden mestadels bestod i godtemplarlogernas arbete för nykterhet. Kringburna, som med budkavel blevo nu »Arbetets söner», »Socialisternas marsch», »Arbetsmannen» och den något senare av Per Lindahl diktade »Vår fana röd till färgen», och dessa sånger blevo de, som kännetecknade den nya tidens soluppgång ur ett purpurhöljt trälhavs horisont. Menander förstod inte att utnyttja det försprång han fått med »Arbetets söner» utan höll på att komma i skymundan av en mängd nya skalder, som buro hat och hämnd, smärta och lidelse i sången på ett mera utmanande sätt än han. Menander manade visserligen proletärerna, men hans efterföljare kallade och befallde proletärerna, och av denna genre minnes man grovarbetaren Per Hansson, Lind och Sigvald Götson.[*] Sistnämndes sånger ha litet av proletärisk känsla i sig; de äro mera uppskakande, revolterande hämndesånger i fullkomlig Strindbergsk anda och de bäras uppe av ett mycket starkt personhat mot en föråldrad världsåskådning och därtill äga de en svidande giftighetsspets mot de styrande i samhället — denne Götson blev också den, som skaffade fängelse åt både Danielsson och P. Eriksson i Folkets Röst för sina agressiva dikter — för detta nämnes han här.

Samtidigt med dessa skånesångare uppsteg ur en Halländsk torparstuga den unge Bertila och han blev strax en av de figurer som skymtade fram mellan de dundrande talarna på de rödklädda talarstolarna ute på Landalabergen i Göteborg, där han deklamerade sina dikter under åren 86 och till 1900. Han var så gott som ensam till att sjunga för västkustens karga folk, men han gjorde det med ett alltid sprudlande humör och ett stoiskt förakt inför borgarnas hån. Varje ton var så äkta proletärisk och han blev därför så lätt uppmärksammad. Strax efter de nu nämnda sångarna uppenbarade sig den känsligt och mänskligt sjungande rallarpojken från Skaraborgs län K. J. Gabrielsson i Socialdemokraten 88 och därmed ökades den proletära diktarskaran inte endast kvantitativt utan kvalitativt.

Att det skulle draga årtionden innan dessa i klasskrigets morgon födda sångare blevo uppmärksammade var en avgjord sak — ja det kunde ifrågasättas om de ens någonsin skulle få sitt skaldskap erkänt — helst som det på den svenska lyrikens himmel lyste stjärnor som Heidenstam och en Karlfelt. Dessa proletärsångare kämpade ju också för en klass, där det lilla jaget var borta. Vad de skaldade var ju också massans — det var inte tider att skriva för album och sitta stilla i sin kammare och pränta sin text som borgarnas skalder kunde. Nej, de fingo vara glada åt om de kunde få sina dikter samlade i arbetartidningarna, och det är i dessa man måste söka de kärnfullaste sångerna av den proletäriska dikten, då icke en enda av de första årens skalder fingo erfara den glädjen att se sina alster i häften — för en del blev den äran dem given först efter döden.

---

[*] Student, man i verket, hette Gottfrid Björk. Syntes senast i Mariefreds Tidning med Snappshotsskisser år 1914.

De skalder som voro tungan på vågen från 82 till sekelskiftet voro, trots flertalet nykomna likväl Menander, Gabrielson, Bertila och Hellberg. De voro långt ifrån ensamma, men de voro de mest synliga och deras sånger gingo i avklipp i landets tidningar och i avskrift emellan den ungdom så då fanns och satte kulör på livet i proletärklubbarna. Till de ovannämda skalderna sällade sig redan under 90-talets första år typografen N. Wessel och kardmakaren Scarron och några flera och den som blev mest gouterad av de senare var Wessel med sin friska sång till ungdomen.

Denna tids arbetarmöten hade tagit sin kutym från godtemplarna, till vilka många arbetare hörde, och mötena började i regel med sång och det hände också, att man deklamerade några kraftfulla dikter och då blevo särskilt Gabrielson, Hellborg och Bertila de som fingo släppa till dikter. Ville man ha något över detta så tog man gärna Heidenstams bombastiska dikter och en Snoilsky ratades ej heller, men vad åren ledo överflyglades de båda av den så vackert och gripande och med en ren proletärisk känsla sjungande skalden E. Kleen — det fanns knappast någon som inte kunde deklamera hans »Parians kärlek».

En verklig — utan minsta fel behäftad rättvisa är hart när omöjlig att ge våra första proletärskalder, då de alla med undantag av utilistsångaren Hellborg icke fingo se sina dikter utgivna i häften medan de levde. Detta har gjort att de, som haft till uppgift att samla, satt andras namn under sånger som äro skrivna av helt andra personer. Detta är ju mer än förklarligt då kampen skördade offer, och den skonade icke ens skalderna av vilka flera gingo bort i döden vid sekelskiftet. Först dog Bertila, sedan Gabrielsson och några andra, och då dessa mången gång skrivit under signaturer, som endast vänkretsen kände var det förklarligt om samlare begått fel.

I cirka 12 år hade Gabrielsson sjungit för proletariatet på ett sätt som ingen av hans föregångare och han blev därför dess förste i populär mening korade diktare. Vid sin bortgång hade han flera lärjungar, som sjöngo ganska friskt. Flera av dessa »småttingar» hade stått på tillväxt redan de sista åren före sekelskiftet men trädde fram först i åren efter sekelskiftet. Av dessa lovade den unge, orädde målarynglingen Robert Ågren något storslaget, ty i hans dikt fanns just det djärva inslag, som mången gång felat hos Gabrielsson, men omilda ödesgudar ville annorlunda och Ågren blev av vidriga omständigheter blott en bohémskald, som aldrig lyckades samla sig och ta död på den enda fiende han ägde i livet: sitt eget oroliga väsen och hålla fast vid ett något så när ordnat liv. Trots sin löftesrika debut blev han inte den som tog manteln efter Gabrielsson.

RESOLUTIONER OCH DOKUMENT.

Den internationella syndikalistiska konferensen i Berlin den 16 och 17 juni med representanter från Frankrike, Tyskland, Spanien, Italien, Ryssland och Sverge — Norge, har antagit följande grundläggande principförklaring för den revolutionära syndikalismen.

1) Den revolutionära syndikalismen är de arbetande folklagrens på klasskampens grund fotade rörelse, som eftersträvar förenandet av alla handens och hjärnans arbetare i ekonomiska kamporganisationer för att förbereda och praktiskt genomföra befrielsen från löneslaveriet och det statliga förtrycket. Dess mål är reorganiseringen av hela det samhälleliga livet på basis av de arbetande klasserna själva. Den hävdar den ståndpunkten, att endast proletariatets ekonomiska organisationer äro lämpade för genomförandet av dessa uppgifter o. vänder sig därför till arbetarna i deras egenskap av producenter och framskapare av samhälleliga värden, i motsättning till de modärna arbetarpartierna, som icke kunna komma i betraktande för konstruktiva ekonomiska mål.

2) Den revolutionära syndikalismen är en utpräglad motståndare av alla ekonomiska och sociala monopol och eftersträvar deras avskaffande genom ekonomiska kommuner och industri- och jordarbetarnas driftförvaltning på grundval av ett fritt rådssystem, som icke är underkastat någon politisk makt eller parti. Mot statens och partiernas politik ställer den arbetets ekonomiska organisation; emot människornas regerande tingens förvaltning. På grund härav eftersträvar den icke den politiska maktens erövrande uttan utrotandet av varje statlig funktion i samhällets liv. Den är av den mening, att herraväldets monopol måste försvinna tillsammans med besittningens monopol och att staten i varje form, även under den s. k. “proletariatets diktatur“, aldrig kan bli ett verktyg för befriandet av arbetet utan ständigt blir skapare av nya monopol och nya privilegier.

3) Den revolutionära syndikalismens uppgift är tvåfaldig: Den för på ena sidan den revolutionära dagskampen för förbättrandet av arbetarnas ekonomiska, andliga och sedliga ställning inom den nuvarande samhällsordningen. På andra sidan är dess förnämsta uppgift att utbilda massorna för den självständiga förvaltningen av produktionen och fördelningen och övertagandet av det samhälleliga livets alla förgreningar. Den är övertygad om, att organiserandet av en samhällsordning, som i sin helhet stöder sig på producenterna, icke kan regleras genom regeringsbeslut och statsdekret, utan endast genom sammanslutning av alla handens och hjärnans arbete i varje särskild produktionsgren, genom övertagandet av varje enskilt företags förvaltning genom producenterna själva, och detta under den form, att de enskilda grupperna, företagen och produktionsgrenarna bliva självständiga led i den allmänna samhällsorganismen, vilka på grundval av ömsesidiga överenskommelser ordna totalproduktionen och den allmänna fördelningen i allas intressen.

4) Den revolutionära syndikalismen är motståndare till alla centralistiska strävanden och organisationer, som äro lånade från staten och kyrkan och som systematiskt döda det självständiga initiativet och det egna tänkandet. Centralismen är en konstlad organisation från ovan och nedåt, som på en slump söker reglera alla enskilda angelägenheter. Därigenom bli de enskilda marionetter, som bli ledda och länkade ovanifrån. De enskildas privilegier måste vika för det allmännas intresse, uniformiteten för det olikartade, den döda disciplinen för det personliga ansvaret, dressyren för uppfostran. På grund härav står den revolutionära syndikalismen på den federalis-

tiska sammanslutningens mark, d. v. s. organisation nedifrån och upp, det frivilliga sammanslutandet av alla krafter på grundlag av gemensamma intressen och övertygelser.

5) Den revolutionära syndikalismen förkastar varje parlamentarisk verksamhet och allt medarbete i de lagstiftande församlingarna. Även den friaste valrätt kan icke mildra de gapande motsättningarna inom det nuvarande samhället och hela det parlamentaristiska systemet har endast till uppgift att förläna lögnens och den sociala orättfärdighetens herravälde ett sken av laglig rätt — att förmå slavarna att sätta lagens stämpel på sitt slaveri.

6) Den revolutionära syndikalismen förkastar alla godtyckligt dragna politiska och nationella gränser och ser i nationalismen endast den moderna statens religion, bakom vilken endast de besittande klassernas intressen dölja sig. Den erkänner endast skillnad av regional natur och kräver för varje folkgrupp rätten att kunna reglera sina egna angelägenheter i solidarisk överenskommelse med alla andra ekonomiska, regionala eller landsföreningar.

7) Av samma grund bekämpar den revolutionära syndikalismen militarismen i varje form och betraktar den antimilitaristiska propagandan som en av sina viktigaste uppgifter i kampen mot det bestående systemet. Därtill hör först och främst att man vägrar staten sin personlighet, och särskilt arbetarnas organiserade bojkott gent emot framställningen av krigsredskap.

8) Den revolutionära syndikalismen står på den direkta aktionens grund och understöder alla folkets strider som icke stå i motsättning till dess mål: avskaffandet av ekonomiska monopol och statens våldsherradöme. Som kampmedel erkänner den strejk, bojkott, sabotage o. s. v. Sitt högsta uttryck finner den direkta aktionen i den sociala generalstrejken, i vilken syndikalisterna samtidigt se inledningen till den sociala revolutionen.

9) Motståndare till varje organiserat våld i handen på en revolutionär regering förneka icke syndikalisterna, att sammanstötningar icke kunna undvikas under den avgörande kampen mellan den kapitalistiska nutiden och den fria kommunistiska framtiden. De erkänna därför våldet som ett försvarsmedel gent emot de regerande klassernas våldsmetoder i kampen för det revolutionära folkets besittningstagande av företagen och grund och jord. Liksom expropriationen av företag och jord måste företagas av arbetarnas revolutionära ekonomiska organisationer och föras i den sociala reorganisationens banor så får heller icke revolutionens försvar överlämnas till en särskild militärisk eller någon som helst annan organisation som står utanför de ekonomiska förbunden, det måste ännu mera anförtros massorna själva och deras ekonomiska organisationer.

10) Endast i det arbetande folkets revolutionära ekonomiska organisationer ligger hävstången till deras befrielse och den skapande kraften till samhällets åter-återuppbygande i den fria kommunismens anda.

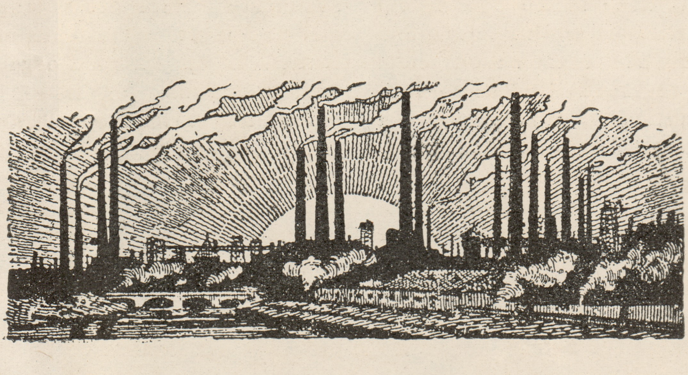

Förföljelserna mot de ryska anarkisterna och syndikalisterna.

***

Frågan om förföljelserna mot syndikalisterna och anarkisterna behandlades på den syndikalistiska konferensen i Berlin och överlämnades till en kommission inför vilken såväl den ryska minoritetens som majoritetens representanter skulle avlämna förklaringar. Denna kommission avlämnade sedermera genom fransmannen Besnard en rapport, i vilken det bland annat hette:

“Vi ha till representanten för den ryska fackförbundscentralen, Andrejeff, ställt följande två frågor, som han skulle besvara med ett klart ja eller nej:

a) ämnar den ryska fackförbundscentralen verka för befriandet av alla syndikalister och anarkister, som inspärrats för sina ideal?

b) vill den ryska fackförbundscentralen understödja kravet, att dessa kamrater skola kunna utöva sin revolutionära verksamhet fullständigt fritt i fackorganisationerna, när de icke bekämpa den ryska regeringen med vapen i hand?

Trenne gånger ha vi ställt dessa frågor till den ryske representanten; trenne gånger ha dessa frågor blivit tvetydigt besvarade.“

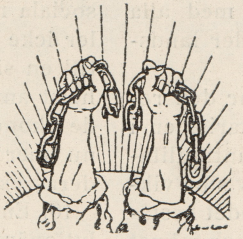

Röda Fanor
kan rekvireras från expeditionen
Ölandsgatan 48, Stockholm.

Postprenumeration:
Helt år 7,50. Tre kvartal 6,—.
Halvt år 4,25. Kvartal 2,25.

Kommissionärer antagas!

STOCKHOLM 1922. FÖRENINGSTRYCKERIET